

Súd: Najvyšší súd
Spisová značka: 7Cdo/139/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4109899900
Dátum vydania rozhodnutia: 13. 12. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Peter Brňák
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:4109899900.1

Uznesenie

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Brňáka a členov senátu JUDr. Ivana Rumanu a JUDr. Martiny Valentovej, v spore žalobcov 1/ A. D., bývajúcej v Y. A., D. 8, 2/ Ing. A. A., bývajúcej vo K., S. 4, 3/ Z. K., bývajúceho v A. pri I., I. XXX, 4/ A. K., bývajúcej v Y. A., D. 8, všetci zastúpení JUDr. Petrom Koscelanským, advokátom so sídlom v Nitre, Fr. Mojtu 24, proti žalovaným 1/ A. I., bývajúcej v I., S. XXXX/XX, 2/ Ing. C. P., bývajúcej v I., L. XX, 3/ Ing. O. I., bývajúcej v I., S. XXXX/XX, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Slivka & Lečková, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Turčianska 16, 4/ D. Z., bývajúcej v Y. A., A. 3, 5/ U. I., bývajúcemu v Y. A., G. XXXX/XX, 6/ W. G., bývajúcej v J., M. B. XX, 7/ K. I., bývajúcemu v Y. A., E. 7, 8/ I. S., bývajúcej v J. A. XX, 9/ W. Y., bývajúcej v Y. A., A. XXXX/X, 10/ Ing. K. Y., bývajúcemu v I., D. X/B, 11/ J. Y., bývajúcemu v Y. A., G. XX, žalovaní 10/ a 11/ zastúpení žalovanou 9/, 12/ A. K., bývajúcej v Y., E. Y. XX, 13/ W. Y., bývajúcej v J., Z. 7, 14/ W. D., bývajúcemu v G. 1, L. X., 15/ O. D., bývajúcej v P. - P., S. A. XXX, L. X., 16/ G. I., bývajúcej v G. 1, L. X., 17/ W. I., bývajúcej vo K. Z., U X. XXX, L. X., o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 9C/97/2009, o dovolaní žalovanej 3/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 24. septembra 2019 sp. zn. 12Co/108/2017, takto

rozhodol:

Senát 7C Najvyššieho súdu Slovenskej republiky p o s t u p u j e v e c na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu občianskoprávného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) ostatným rozsudkom z 18. apríla 2017 č. k. 9C/97/2009-941 zamietol žalobu žalobcov 1/ až 4/ (ďalej spolu aj „žalobcovia“), žalovaným 1/ až 17/ (ďalej spolu aj „žalovaní“) priznal právo na plnú náhradu trov konania a vzájomnú žalobu žalovanej 3/ zo 16. marca 2017 o určenie vlastníckeho práva vylúčil na samostatné konanie.

1.1. Konštatoval, že prvýkrát rozhodol vo veci rozsudkom z 27. januára 1999 č.k. 9C/163/98-19 tak, že žalobe vyhovel a určil, že (pôvodní) žalobcovia sú výlučnými bezpodielovými spoluvlastníkmi vyčlenených nehnuteľností v geometrickom pláne. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením z 28. februára 2005 sp. zn. 6Co/35/2005 odvolanie pôvodne žalovaného 1/ odmietol s poukazom na ustanovenie § 204 ods. 1 OSP v spojení s § 47 ods. 1,2 OSP. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) rozsudkom z 22. februára 2008 sp. zn. 5Cdo/213/2007 zrušil odvolacie uznesenie a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že v danom prípade nebol zachovaný zákonný postup určený ustanovením § 47 ods. 2 OSP. Odvolací súd následne rozhodol vo veci uznesením z 31. marca 2009 sp. zn. 6Co/212/2008 tak, že napadnutý prvostupňový rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že napadnutý rozsudok je pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľný, že v spise chýbajú zápisnice o pojednávaniach a vyjadrenia strán sporu a vykonané dôkazy na pojednávaniach, pričom zo žaloby žalobcov vyplýva, že v predmetnej veci sa už viedlo konanie s totožným predmetom pod sp. zn. 14C/110/1997, ktorý sa v spise nenachádza, bol pripojený v stratenom spise, jeho rekonštrukcia nebola vykonaná a rozhodnutie vo veci nie je možné bez oboznámenia sa s týmto spisom a vykonaním dokazovania prečítaním listín z uvedeného spisu prípadne pre posúdenie, či nejde o prekážku veci rozhodnutej. Prvostupňovému súdu nariadil vykonať

dôslednú rekonštrukciu spisu sp. zn. 14C/ 110/1997, doplniť rekonštrukciu spisu sp. zn. 9C/163/1998 a vypočítať strany sporu.

1.2. Ďalej uviedol, že v poradí druhým rozsudkom z 23. septembra 2010 č. k. 9C/97/2009-293 žalobe vyhovel a určil, že (pôvodní) žalobcovia 1/ a 2/ sú bezpodielovými spoluvlastníkmi bližšie označených nehnuteľností. Zároveň určil, že bližšie označený geometrický plán tvorí neoddeliteľnú súčasť tohto rozsudku. Odvolací súd uznesením z 24. augusta 2011 sp. zn. 6Co/338/2010 opätovne zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom v odôvodnení uviedol, že v konaní boli vypočutí len dvaja žalovaní, ich výsluchy pozostávajú iba z niekoľkých viet, nie sú vypočutí dôsledne k predmetu konania a všetkým okolnostiam významným pre posúdenie veci a skutočnosť, že väčšina žalovaných súhlasila so žalobou ešte neznamená, že nie je potrebný ich výsluch za účelom riadneho zistenia skutkového stavu. Ostatní žalovaní neboli prítomní, dožiadaným súdom súd vypočul žalovaného 1/, so žalovanou 11/, ktorá nadobudla dňa 20. júla 2009 plnoletosť nekonal, nedoručoval jej písomnosti. Ďalej uviedol, že prvostupňový súd neskúmal pasívnu legitimitáciu žalovaných, nevenoval pozornosť, že geometrický plán bol vyhotovený v roku 1993 a novovytvorené parcely XXXXX/X, XXXXX/X boli vytvorené z parc. č. XXXX, ktorá zanikla a táto nebola zapísaná v pzkn. vl. XXXX.

1.3. Ďalej uviedol, že najvyšší súd rozsudkom z 22. mája 1997 sp. zn. 2Cdo/198/96 zrušil prvostupňový rozsudok č. k. 14C/186/93-109 (ktoré konanie predchádzalo konaniu vo veci sp. zn. 14C/110/97, pozn.), ako aj rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 2. apríla 1996 sp. zn. 14Co/67/96 a to z dôvodu, že Občiansky zákonník, v znení v čase začatia užívania nehnuteľnosti žalobcami (február 1982) vydržanie neupravoval a nadobudnutie vlastníckeho práva týmto spôsobom neumožňoval. Následne právny zástupca žalobcov vzal predmetný návrh späť a konanie bolo zastavené uznesením prvostupňového súdu zo 6. marca 1998 č. k. 14C/110/97-167; v predmetnej veci teda nebolo meritórne rozhodnuté.

1.4. Právny zástupca žalobcov podal opätovne žalobu s rovnakými skutkovými a právnymi dôvodmi dňa 19. mája 1998, v ktorej uviedol, že z dôvodu, že medzičasom najvyšší súd rozsudkom z 25. novembra 1997 sp. zn. 3Cdo/193/96, t.j. po vyše pol roka od právneho názoru vyjadreného v zrušujúcom rozsudku dovolacieho súdu z 22. mája 1997 sp. zn. 2Cdo/198/96, v takom istom spore o určenie vlastníckeho práva vyslovil úplne opačný právny názor, podľa ktorého bolo možné vydržanie vlastníckeho práva k akejkoľvek pôde t.j. aj k poľnohospodárskej. Ďalej vyslovil právny názor, že po 1. januári 1992 teda po nadobudnutí účinnosti zákona č. 509/1991 Zb. možno v súdnom konaní skúmať vznik vlastníckeho práva ako aj, či boli splnené podmienky pre jeho nadobudnutie vydržaním, pričom pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia, teda či sú splnené podmienky vydržania podľa práva platného v čase rozhodovania súdu, či je vec vydržitelná, či vydržiteľ vstúpil do oprávnenej držby a či uplynula vydržacia doba.

1.5. Prvostupňový súd ďalej uviedol, že vypočutý svedok A. P. uviedol, že má problémy s pamäťou, avšak už v minulosti k sporu vypovedal. Vyjadril sa, že nebol pri odovzdávaní nehnuteľností rodine K., nepočul o kúpe vinice, nemal vedomosť o tom či K. vinicu obrábali, avšak jeho rodičia ju v minulosti obrábali, nespomínali mu, že by ju kúpili, nakoľko nato nemali ani prostriedky. Z bližšie označenej vkladnej knižky vyplynulo, že dňa 15. februára 1982 bol z nej uskutočnený výber 12 000 Kčs. Z potvrdenia mesta Y. A. z 13. novembra 2013 vyplynulo, že pôvodného žalobcu 1/ evidujú podľa daňového priznania k dani z nehnuteľností zo dňa 30. januára 1996 ako osobu daňovníka považovanú za vlastníka nehnuteľností, ktoré sú predmetom sporu s tým, že evidenciu má mesto iba od roku 1996, nakoľko staršie údaje obec nie je povinná evidovať a podliehajú skartácií.

1.6. Vzhľadom na súčasnú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (5Cdo/49/2010, 1Cdo/137/2011, 4Cdo/61/2012) a vykonané dokazovanie, skutkové a právne zistenie mal súd prvej inštancie preukázané, že žalobcovia v predmetnej veci neunesli dôkazné bremeno predovšetkým v tom, že nepreukázali platný nadobúdaci titul (napríklad darovaciu zmluvu, kúpnu zmluvu a podobne). Samotné dlhodobé užívanie nehnuteľnosti, ani ich nerušené užívanie pre dobromyseľnosť nepostačuje. Rovnako nepostačuje preukázanie zaplatenie sumy 12.000 Kčs, ktorú navyše zaplatili nevlastníkovi, teda užívateľom nehnuteľnosti - manželom P.. Z výsluchu strán sporu a to na strane žalovaných (pôvodne účastníkov konania) súd nezistil žiadne rozhodujúce skutočnosti, nakoľko žalovaní nemali vedomosť o predmete sporu, nepoznali okolnosti rozhodujúce pre posúdenie nároku žalobcov, ich výpovede boli zväčša z tohto dôvodu stručné, strohé, čo je zdôvodnené skutočnosťou, že nepoznali okolnosti týkajúce sa predmetu sporu. Vzhľadom na odstup času výpoveď svedka A. P. nepotvrdila skutočnosť, že jeho rodičia boli vlastníkami spornej nehnuteľnosti, nepotvrdil obsah dohody, iba zaplatenie kúpnej ceny zo strany pôvodných žalobcov rodine P.. V konaní navyše nebolo preukázané nad všetky pochybnosti, že manželia P. boli vlastníkami spornej nehnuteľnosti, ktorú skutočnosť nepotvrdil ani svedok A. P.. Žalobcovia tak nemohli nadobudnúť nehnuteľnosti od nevlastníka. Preto súd žalobu zamietol.

1.7. Vzájomnú žalobu žalovanej 3/ vylúčil na samostatné konanie z dôvodu hospodárnosti konania, predmetná žaloba je založená na iných skutkových tvrdeniach, navyše táto žaloba bola súdu doručená v deň pojednávania 16. marca 2017.

1.8. O náhrade trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP, pričom plne úspešným žalovaným priznal plnú náhradu trov konania.

2. Odvolací súd na odvolanie žalobcov rozsudkom z 24. septembra 2019 sp. zn. 12Co/08/2017 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a určil, že žalobkyňa 4/ je podielová spoluvlastníčka v podiele 1/2-polovice bližšie označenej nehnuteľností a podiel 1/2-polovice týchto nehnuteľností patrí do dedičstva po neb. Z. K., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX. Zároveň žalobcom priznal voči žalovanej 3/ nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd sa nestotožnil s názorom súdu prvej inštancie, poukazujúcim na dve rozhodnutia dovolacieho súdu (správne malo byť tri rozhodnutia, pozri bod 1.6., pozn.), ktoré nemožno chápať ako ustálenú judikatúru ohľadne posúdenia uvedenej právnej oblasti. V tomto ohľade poukázal na nález Ústavného súdu SR zo 14. novembra 2018 sp. zn. II. ÚS 484/2015 a rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Cbo (správne 3Cdo, pozn.) 117/94 (R 44/1996).

2.2. Podľa názoru odvolacieho súdu z vykonaného dokazovania bolo zrejmé, že manželka K. v roku 1982 začali sporné nehnuteľnosti užívať na základe ústnej kúpy od Laurových. Ich držba bola vzhľadom k tomu oprávnená, nehnuteľnosti užívali v dobrej viere, že im patria, boli dobromyseľní, ich držba nebola nikým a ničím rušená. Uvedené skutočnosti boli preukázané aj svedeckou výpoveďou A. P. v čase pred rekonštrukciou strateného spisu, keďže potvrdil kúpu a vyplatenie peňazí. Jeho výpoveď po pár rokoch v rámci dokazovania po rekonštrukcii spisu už nie je vierohodná vzhľadom na odstup času, ale najmä na jeho zdravotný stav po mozgovej príhode, keďže sám uviedol, že si už okolnosti nepamätá, má to popletené. Tvrdenie právneho predchodcu žalovanej 3/, že pôvodní žalobcovia nemohli byť dobromyseľní v držbe, pretože s nimi riešil vlastníctvo ešte pred uplynutím vydržacej doby, nebolo ničím bez pochyb preukázané. Ďalej uviedol, že ak by aj manželka K. nadobudli nehnuteľnosti od P., ktorí neboli vlastníci nehnuteľností, teda od nevlastníkov, neznamená to automaticky nemožnosť vydržať vlastnícke právo v prospech K..

2.3. Odvolací súd dodal, že tvrdenie právneho zástupcu žalovanej 3/, že v tomto konaní je súd viazaný rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/188/96 vydaného v rámci konania sp. zn. 14C/110/1997, je nesprávne. Uvedené rozhodnutie nebolo judikované, ide výlučne o rozhodnutie týkajúce sa daného súdneho konania a má právnu záväznosť len pre dané konanie. Ustanovenie § 455 CSP, na ktoré právny zástupca žalovanej 3/ na odvolacom pojednávaní poukázal, stanovuje viazanosť odvolacieho súdu rozhodnutím súdu vyššieho stupňa, resp. právnym názorom vysloveným súdom vyššieho stupňa v rozhodnutí, ktorým sa zrušuje rozhodnutie odvolacieho súdu iba v danom konkrétnom súdnom konaní.

2.4. O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 255 ods. 1 CSP tak, že v konaní úspešným žalobcom priznal nárok na náhradu účelne vynaložených trov prvoinštančného aj odvolacieho konania (§ 255 ods. 1 CSP) voči žalovanej 3/, keďže ostatní žalovaní buď so žalobou súhlasili alebo nemali voči nej výhrady.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 3/ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) resp. c) CSP. Navrhla, aby dovolací súd zmenil napadnuté odvolacie rozhodnutie a žalobu zamietol a priznal jej plnú náhradu trov konania.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľka po opise priebehu konania v podstatnom namietala, že odvolací súd v rozpore s § 455 CSP nerešpektoval právny názor vyslovený najvyšším súdom v rozsudku z 22. mája 1997 sp. zn. 2Cdo/198/96.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. c) CSP namietala nesprávne právne závery odvolacieho súdu, že

(i) nehnuteľností, určenie vlastníckeho práva ku ktorým bolo predmetom konania, mohli byť spôsobilým predmetom vydržania (2Cdo/198/96) a

(ii) žalobcovia boli dobromyseľní pri držbe, hoci nimi údajne uzavretá kúpna zmluva týkajúca sa sporných nehnuteľností nebola urobená v písomnej forme a nikdy nebola registrovaná príslušným orgánom [3Cdo/97/2009, 4Cdo/283/2009, 5Cdo/30/2010, 3MCdo/7/2010, 3MCdo/8/2010, 6MCdo/5/2010, 5Cdo/49/2010, 1Cdo/137/2011, 4Cdo/361/2012 (R 74/2015)].

3.3. Podaním doručeným najvyššiemu súdu 30. januára 2020 (č. I. 1109 spisu) navrhla dovolateľka odložiť právoplatnosť napadnutého odvolacieho rozhodnutia z dôvodu rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania.

4. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu žiadali dovolanie zamietnuť. V podstatnom poukázali na správnosť právnych záverov odvolacieho súdu.

5. Ostatní žalovaní sa k dovolaniu žalovanej 3/ nevyjadrili.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je sčasti prípustné vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. c) CSP [bod 3.2.(ii)], avšak nie je dôvodné.

6.1. Najvyšší súd, vychádzajúc z argumentácie žalovanej 3/ (bod 3.3.), nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP; v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (toto sa vydáva iba v prípade vyhovenia návrhu, pozn.).

6.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP žalovaná 3/ v podstatnom namietala, že odvolací súd v rozpore s § 455 CSP nerešpektoval právny názor vyslovený najvyšším súdom v rozhodnutí z 22. mája 1997 sp. zn. 2Cdo/198/96 (bod 3.1.). Odvolací súd k uvedenej námietke dovolateľky uviedol, že tvrdenie právneho zástupcu žalovanej 3/, že v tomto konaní je súd viazaný rozhodnutím najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/188/96 vydaného v rámci konania sp. zn. 14C/110/1997, je nesprávne. Uvedené rozhodnutie nebolo judikované, išlo výlučne o rozhodnutie týkajúce sa daného súdneho konania a malo právnu záväznosť len pre dané konanie. Ustanovenie § 455 CSP, na ktoré právny zástupca žalovanej 3/ na odvolacom pojednávaní poukázal, stanovuje viazanosť odvolacieho súdu rozhodnutím súdu vyššieho stupňa, resp. právnym názorom vysloveným súdom vyššieho stupňa v rozhodnutí, ktorým sa zrušuje rozhodnutie odvolacieho súdu iba v danom konkrétnom súdnom konaní. Podľa názoru dovolacieho súdu, napriek zjavne účelovému správaniu sa strany žalobcov pri späťvzatí pôvodnej žaloby po vydaní zrušujúceho rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/188/96, bol názor odvolacieho súdu v tomto ohľade právne konformný. Dovolací súd dodal, že žalobcovia podali novú žalobu (teraz posudzovanú, pozn.) v čase, kedy právny názor vyslovený v zrušujúcom rozsudku najvyššieho súdu z 22. mája 1997 sp. zn. 2Cdo/198/96 bol dovolacím súdom prekonaný, na čo poukazovali tak žalobcovia v rámci podanej novej žaloby, poukazujúc na dovolacie sp. zn. 3Cdo/193/96, ako aj samotný prvostupňový súd (bod 39 odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia). Z uvedených dôvodov dovolací súd konštatoval, že konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľkou namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP.

6.3. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a) resp. c) CSP dovolateľka namietala nesprávne právne závery odvolacieho súdu, že žalobcovia boli dobromyseľní pri držbe, hoci nimi údajne uzavretá kúpna zmluva týkajúca sa sporných nehnuteľností nebola urobená v písomnej forme a nikdy nebola registrovaná príslušným orgánom. V tomto ohľade poukázala na viaceré dovolacie rozhodnutia [bod 3.2.(ii)]. Odvolací súd v podstatnom vychádzal so skutkových zistení prvostupňového súdu, že pôvodní žalobcovia manželka K. v roku 1982 nehnuteľností, ktoré sú predmetom konania kúpili od P.. Nasvedčoval tomu výber z vkladnej knižky dňa 15. februára 1982 v sume 12 000 Kčs. Ďalej uviedol, že z vykonaného dokazovania bolo zrejmé, že manželka K. v roku 1982 začali sporné nehnuteľnosti užívať na základe ústnej kúpy od P.. Ich držba bola vzhľadom k tomu oprávnená, nehnuteľnosti užívali v dobrej viere, že im patria, boli dobromyseľní, ich držba nebola nikým a ničím rušená. Uvedené skutočnosti boli preukázané aj svedeckou výpoveďou A. P. v čase pred rekonštrukciou strateného spisu, keďže potvrdil kúpu a vyplatenie peňazí. Jeho výpoveď po pár rokoch v rámci dokazovania po rekonštrukcii spisu už nebola vierohodná vzhľadom na odstup času, ale najmä na jeho zdravotný stav po mozgovej príhode, keďže sám uviedol, že si už okolnosti nepamätá, má to popletené (body 25 a 29 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia).

6.3.1. Najvyšší súd v súvislosti so zisteným skutkovým stavom zvýraznil konkrétne okolnosti prípadu, na základe ktorých súd ustálil (§ 442 CSP), že právni predchodcovia žalobcov splnili všetky zákonom požadované podmienky vydržania, keďže nehnuteľnosti nadobudli v dobrej viere ako kúpu, uhradili za ňu sumu 12 000 Kčs, ich držba bola oprávnená a dobromyseľná, vo viere, že im nehnuteľnosti patria, držba bola nerušená a trvala viac ako 10 rokov.

6.3.2. Najvyšší súd na potvrdenie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu ďalej uviedol, že súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu je konštantná v názore, že posúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z objektívneho hľadiska, t. j., či

držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva nehnuteľnosti, ktorých vlastníctvo nenadobudol. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod (titulus putativus), teda ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul svedčí (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/287/2006). Pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ objektívne mohol byť presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie. V tomto ohľade najvyšší súd poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 484/2015 zo 14. novembra 2018 a rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/210/2019.

7. Na základe sťažnosti žalovanej 3/ ústavný súd v náleze z 18. júla 2023 sp. zn. I. ÚS 197/2023 (ďalej len „Nález“) konštatoval, že najvyšší súd rozsudkom z 24. augusta 2022 sp. zn. 7Cdo/108/2020 porušil základné práva žalovanej 3/ podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Rozsudok zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, priznal žalovanej 3/ trovy konania a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

7.1. V podstatnom ústavný súd vytýkal najvyššiemu súdu, «že senát najvyššieho súdu nepostúpil vec veľkému senátu na prejednanie a rozhodnutie dovolania sťažovateľky». Ďalej uviedol, že prvostupňový súd sa vo svojom ostatnom rozsudku „priklonil k „jednotnej judikatúre súdov“ nepripúšťajúcej možnosť splnenia podmienok vydržania bez existencie písomného nadobúdacieho titulu, zatiaľ čo krajský súd zmeňujúcim rozsudkom s odkazom na nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 484/2015 zo 14. novembra 2018 a na rozhodnutie najvyššieho súdu publikované v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov pod č. R 44/1996 považoval držbu sporných nehnuteľností žalovanými na základe ústnej kúpnej zmluvy za oprávnenú.». V tomto ohľade ústavný súd uviedol, že v čase jeho rozhodovania existovali publikované rozhodnutia najvyššieho súdu (R 73/2015, R 74/20015, R 83/2018) s odlišným právnym názorom, než k akému dospel v napadnutom rozsudku, pričom sa priklonil k ústavnej konformite staršieho rozhodnutia (R 44/1996).

8. Najvyšší súd je viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 zákona č. 314/2018 Z.z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov), preto vec podľa § 48 ods. 1 CSP postupuje veľkému senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu.

9. Nález poukazuje na to, že najvyšší súd sa nevysporiadal s odlišnou judikatúrou, na ktorú poukazovala aj žalovaná 3/ v podanom dovolaní, a to predovšetkým v rozsahu zodpovedania otázky, či môžu byť splnené podmienky vydržania (aj) bez existencie písomného nadobúdacieho úkonu (v okolnostiach danej veci na základe ústnej kúpnej zmluvy, pozn.); zodpovedanie tejto otázky súviselo s výkladom § 134 ods. 1 v spojení s § 130 ods. 1 OZ. Vec prejednávajúci senát najvyššieho súdu sa preto v ďalších bodoch tohto uznesenia zaoberal touto stránkou argumentácie ústavného súdu.

10. Najvyšší súd vo svojej staršej judikatúre [R 44/96 (rozsudok z 28. februára 1995 sp. zn. 3Cdo/117/94)] rozlišoval medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby, keď nadviazal na skoršiu judikatúru (R 45/1986, Zb. rozh. č. 45, zoš. 9-10/1986, str. 193) podľa ktorej „[n]a rozdiel od preukazovania vlastníctva nebude treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia - riadny prechod vlastníctva, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, v tom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby“. Podľa právnej vety R 44/96 „neplatnosť právneho úkonu o prevode vlastníctva nie je okolnosťou vylučujúcou nadobudnutie vlastníctva vydržaním“. Najvyšší súd v okolnostiach danej veci uviedol, že „k oprávnenej držbe došlo až po dohode o ich kúpe, o ktorej súdy nemali pochybnosti. Skutočnosť, že nedošlo k perfektnej, teda k platnej kúpnej zmluve, na posudzovanie oprávnenosti tejto držby to nemalo podstatný vplyv. Platnosť nadobúdacieho právneho titulu je rozhodujúci len pri prevode vlastníctva na základe právneho úkonu. O takúto formu nadobudnutia vlastníctva v prejednávanej veci však nešlo, ako na to správne poukázal už odvolací súd, ale nadobúdajúcim titulom bolo vydržanie“.

11. Neskôr - niekedy od roku 2010 - sa najvyšší súd viacerými rozhodnutiami [napr. 4Cdo/283/2009 (R 73/2015), 4Cdo/361/2012 (R 74/2015), 5Cdo/49/2010, 3Cdo/97/2009, 3MCdo/7/2010, 3MCdo/8/2010,

2Cdo/207/2005, či 6MCdo/5/2010] priklonil k názoru, že do podmienok oprávnenej držby, resp. dobromyseľného držiteľa je potrebné zahrnúť aj povinnosť držiteľa dodržať právny titul potrebný pre nadobudnutie vlastníckeho práva. Najvyšší súd bez zásadného zdôvodnenia zmeny staršej judikatúry (bod 10.), reflektujúc skôr českú judikatúru (s rozdielnym historickým právnym zázemím, pozn.), začal uprednostňovať reštriktívnejší názor, že držiteľ nemôže byť dobromyseľný v prípade prevodu nehnuteľnosti ústnou kúpnu zmluvou, ak právny poriadok vyžaduje na prevod nehnuteľnosti písomnú kúpnu zmluvu. Podľa jeho názoru išlo totiž o neospravedliteľný právny omyl. Judikatúra sa rozvinula v tejto otázke do takej miery, že ani v prípade písomnej kúpnej zmluvy nemôže byť držba oprávnená, ak neprišlo k jej registrácii štátnym notárstvom v období, keď to právny poriadok vyžadoval. Ústavný súd (pozri bod 7.1.) explicitne poukázal na R 73/2015, R 74/2015 a R 83/2018.

11.1. V uznesení z 27. októbra 2010 sp. zn. 4Cdo/283/2009 (R 73/2015) dovolací súd zrušil odvolacie rozhodnutie z dôvodu, že zmluva o prevode pozemkov nebola registrovaná štátnym notárstvom („[p]okiaľ v preskúmvanej veci sa porúčiteľ a žalobkyňa 1/ ujali v roku 1971 držby pozemkov na základe zmluvy o ich prevode, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom, hoci zákon takúto registráciu vyžadoval, nemohli byť so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že sú ich vlastníckmi, aj keď subjektívne mohli byť o svojom vlastníctve presvedčení“). Vo svojich právnych východiskách dovolací súd tiež uviedol, že „[v]ydržanie ... hojí najmä vady alebo nedostatok nadobúdacieho titulu. V prípade, že zmluva je neplatná pre vadu, o ktorej nemohol nadobúdateľ pri zachovaní obvyklej opatrnosti vedieť, alebo ak tu výnimočne titul vôbec nie je a nadobúdateľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že tu titul je, stane sa nadobúdateľ veci jej oprávneným držiteľom a pri splnení ďalších podmienok ju vydrží. Účelom vydržania je uviesť do súladu dlhodobý faktický stav so stavom právnym ... Posúdenie, či držiteľ je alebo nie je dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne, a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) účastníka, a treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať nemal, resp. nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedliteľný. Ospravedliteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo v neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Vzhľadom na všeobecne (aj v oblasti súkromného práva) uznanú zásadu ignorantia iuris non excusat (neznalosť zákona neospravedľuje), vyplývajúcu zo samej podstaty práva, právny omyl držiteľa, vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka platného v dobe, kedy sa držiteľ ujal držby, nie je neospravedliteľný. Len výnimočne možno takýto omyl ospravedlniť, a to v prípadoch, keď znenie zákona je nejasné a pripúšťa rôzny výklad.“ K uvedenému judikátu najvyšší súd dodáva, že dovolací súd vo vyššie citovanom znení sám pripustil výnimky pre ospravedlnenie (aj) právneho omylu, i keď len výnimočne a navyše neposudzoval oprávnenosť držby cez prizmu uhradenej kúpnej ceny.

11.2. V rozhodnutí z 27. januára 2015 sp. zn. 4Cdo/361/2012 (R 74/2015) dovolací súd zamietol dovolanie žalobcov. Pri riešení otázky či boli v danej veci splnené predpoklady pre vydržanie vlastníctva nehnuteľnosti žalobcami dospel dovolací súd k pomerne striktnému záveru, že „[d]ržba nehnuteľnosti opierajúca sa o ústnu zmluvu nemôže viesť k vydržaniu nehnuteľnosti (viď rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/137/2011)“. Vo svojich právnych východiskách dovolací súd tiež uviedol, že „[p]osúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom ku všetkým okolnostiam v dobrej viere, že mu vec patrí, treba posudzovať nielen zo subjektívnych predstáv držiteľa, ale i z objektívnych hľadísk viažucich sa k právnemu dôvodu (titulu), z ktorého sa odvodzuje vznik práva. Dobrá viera oprávneného držiteľa, ktorá je daná so zreteľom na všetky okolnosti, sa musí vzťahovať aj na titul, na základe ktorého mohlo držiteľovi vzniknúť vlastnícke právo. Tento titul nemusí byť vždy daný. Postačí, ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti v dobrej viere, že tu taký titul je. Nie je vylúčené, aby k vydržaniu vlastníckeho práva došlo na základe putatívneho právneho titulu. Je ale potrebné posúdiť, či držiteľ pri bežnej opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu prejednávaneho prípadu po každom vyžadovať, nemal po vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedliteľný. Ospravedliteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností.“ S poukazom na citované dovolacie rozhodnutia (3Cdo/97/2009, 4Cdo/283/2009, 5Cdo/30/2010, 3MCdo/7/2010,

3MCdo/8/2010 a 6MCdo/5/2010) ďalej konštatoval, „že omyl držiteľa vychádzajúci z neznalosti alebo nedokonalkej znalosti celkom jednoznačného a zrozumiteľného ustanovenia zákona je právny omyl neospravedliteľný ... Neznalosť jasného, zrozumiteľného a nesporného ustanovenia zákona neospravedlňuje - pri zachovaní obvyklej opatrnosti sa totiž predpokladá, že každý sa oboznámi so zákonnou úpravou právneho úkonu, ktorý má v úmysle urobiť ... V preskúmvanej veci žalobcovia nepreukázali, že so zreteľom na všetky okolnosti boli dobromyseľní, predovšetkým nepreukázali riadny vstup do držby".

11.3. V uznesení z 21. augusta 2018 sp. zn. 3Obdo/42/2018 (R 83/2018) najvyšší súd v rámci posudzovania právnej otázky nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním nezistil odklon právnych záverov odvolacieho súdu od ustálenej praxe dovolacieho súdu, poukazujúc pritom na rozhodnutia 2Cdo/271/2007, 4Cdo/283/2009 (R 73/2015), 4Cdo/361/2012 (R 74/2015), 5Cdo/49/2010, 3Cdo/12/2010, 4Cdo/287/2006, 5Cdo/234/2009 a 3Cdo/46/2017.

12. Súčasná súdna prax (dovolacieho i ústavného súdu) sa v súvislosti s interpretáciou § 134 ods. 1 v spojení s § 130 ods. 1 OZ, t. j. s otázkou, či môžu byť splnené podmienky vydržania (aj) bez existencie písomného nadobúdacieho úkonu viacerými rozhodnutiami vrátila k právnym záverom staršej judikatúry (bod 10).

12.1. V uznesení z 12. augusta 2021 sp. zn. 5Cdo/210/2019 najvyšší súd k nastolenej dovolacej otázke - či môže fyzická osoba splniť podmienku oprávnenej držby, ktorej základom je dobromyseľnosť, keď jej nesvedčí žiadny nadobúdaci titul - najskôr poukázal na názor vyslovený nižšími súdmi, ktoré „zdôraznili, že vedomosť právneho predchodcu žalovanej o tom, že mu boli vrátené sporné nehnuteľnosti, pri posudzovaní nadobudnutia vlastníctva vydržaním sporných nehnuteľností na rozdiel od preukazovania vlastníctva, nie je treba, aby nadobúdateľ preukazoval platný právny dôvod nadobudnutia, ale len okolnosti svedčiace o poctivosti nadobudnutia, v čom je základný rozdiel medzi ochranou vlastníctva a ochranou držby". Následne tiež uviedol, že „[p]osúdenie toho, či držiteľ je so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu vec patrí, nemôže vychádzať len z posúdenia subjektívnych predstáv držiteľa. Dobromyseľnosť držiteľa musí byť posudzovaná aj z objektívneho hľadiska, t. j., či držiteľ pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu na každom subjekte požadovať, mal alebo mohol mať pochybnosti, že užíva nehnuteľnosti, ktorých vlastníctvo nenadobudol. Oprávnená držba sa nemusí nevyhnutne opierať o existujúci právny dôvod, stačí ak tu bol i domnelý právny dôvod (titulus putativus), teda ide o to, aby držiteľ bol so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný, že mu taký právny titul svedčí (rozhodnutie najvyššieho súdu SR sp. zn. 4Cdo/287/2006). Pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ objektívne mohol byť presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie. (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 484/2015 zo 14. novembra 2018)." Uvedené právne závery zopakoval tiež najvyšší súd napr. v uznesení z 30. mája 2022 sp. zn. 2Cdo/190/2020 a v uznesení z 30. mája 2022 sp. zn. 2Cdo/201/2020.

12.2. V náleze zo 14. novembra 2018 sp. zn. II. ÚS 484/2015 (publikovanom v Zbierke nálezov s uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 48/2018) ústavný súd po podaní historického exkurzu právneho inštitútu oprávnenej držby, kritike nedostatočného zdôvodnenia zmeny (novšej) judikatúry (bod 11) a konštatovaní ústavnej konformity staršej judikatúry (bod 10) považoval za podstatné uviesť, že [p]ri poskytovaní súdnej ochrany v súvislosti s nadobúdaním vlastníckeho práva vydržaním treba za podstatu a zmysel základného práva na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru považovať taký výklad § 134 Občianskeho zákonníka, ktorý podporuje zákonnú intenciu uviesť do súladu dlhodobý faktický stav nepretržitej držby oprávneným držiteľom (ktorý je po stanovenú dobu objektívne presvedčený o svojom domnelom vlastníckom práve) so stavom vlastníckym. A contrario, výklad, ktorý túto možnosť vylučuje, resp. ju obmedzuje podstatným spôsobom, nemôže byť považovaný za ústavne konformný ... taký výklad § 134 v spojení s § 130 Občianskeho zákonníka, ktorý vo svojich dôsledkoch v značnom rozsahu a podstatným spôsobom vylučuje možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemku vydržaním, treba považovať jednoznačne za neprípustne reštriktívny, nerešpektujúci podstatu a zmysel zákonného inštitútu vydržania, a teda za ústavne neakceptovateľný ... pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nesplnil zákonné podmienky.

Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie".

12.3. V náleze z 24. novembra 2022 sp. zn. III. ÚS 468/2022 sa ústavný súd k vyššie uvedenému právnomu názoru vo veci sp. zn. II. ÚS 484/2015 explicitným spôsobom znova prihlásil. Predmetom posudzovania tu bola otázka dobromyseľnosti sťažovateľky pri držbe sporných nehnuteľností, v ktorej súvislosti nižšie súdy uviedli, že sťažovateľka mala vedieť, že vlastnícke právo so svojim manželom v skutočnosti nenadobudla, pretože k registrácii „Dohody“ z roku 1973 štátnym notárstvom nedošlo, hoci zákon obligatórne k nadobudnutiu vlastníckeho práva k nehnuteľnosti v tom čase registráciu písomne uzavretej zmluvy vyžadoval, poukazujúc na prax najvyššieho súdu reprezentovanú rozhodnutiami sp. zn. 4Cdo/283/2009 (R 73/2015), 4Cdo/361/2012 (R 74/2015), 5Cdo/49/2010, 3Cdo/97/2009, 3MCdo/7/2010, 3MCdo/8/2010 a sp. zn. 6MCdo/5/2010. Ústavný súd v tejto súvislosti uviedol, že „[p]rávny názor, podľa ktorého súčasťou všetkých okolností, na ktoré je pri skúmaní dobromyseľnosti potrebné brať zreteľ, sú aj ťažiskové právne formy, bol predmetom ústavného prieskumu vo veci sp. zn. II. ÚS 484/2015. Ústavný súd v tejto veci rozhodol nálezom zo 14. novembra 2018, v ktorom vo vzťahu k uvedenému právnomu záveru zdôraznil, že takýto výklad § 134 v spojení s § 130 Občianskeho zákonníka, ktorý vo svojich dôsledkoch v značnom rozsahu a podstatným spôsobom vylučuje možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k pozemku vydržaním, treba považovať jednoznačne za neprípustne reštriktívny, nerešpektujúci podstatu a zmysel zákonného inštitútu vydržania, a teda za ústavne neakceptovateľný ... Vo vzťahu k ústavne konformnému výkladu dobromyseľnosti držby v tomto náleze ďalej považoval ústavný súd za podstatné zdôrazniť, že pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nespĺnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie." (body 22. a 23. odôvodnenia nálezu).

13. Vec posudzujúci senát 7C sa pri svojom rozhodovaní v danej veci priklonil k ostatným súdnym rozhodnutiam (bod 12 až 12.3.), ktoré fundamentálne reflektujú skôr staršiu judikatúru (bod 10), vychádzajúc pritom z interpretácie ustanovenia § 134 ods. 1 v spojení s § 130 ods. 1 OZ, ktoré ustanovenia explicitným spôsobom nevyžadujú pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním právny titul, a to pri rešpekte k účelu vydržania, ktorým je uvedenie do súladu dlhodobého faktického stavu nepretržitej držby oprávneným držiteľom (ktorý je po stanovenú dobu objektívne presvedčený o svojom domnelom vlastníckom práve) so stavom vlastníckym. Na historickom pozadí nie nepodstatnou je tiež okolnosť, že ani v minulosti (podľa slovenského, resp. uhorského práva, pozn.) právny dôvod nebol podmienkou držby. Nedostatok právneho titulu (napr. ústna kúpna zmluva nehnuteľnosti) preto pre účely vydržania sám o sebe nemôže zapríčiniť neoprávnenosť držby, resp. nedobromyseľnosť držiteľa; keď tak, môže byť (iba) jedným z dôkazov preukazujúcich oprávnenosť držby, resp. dobromyseľnosť držiteľa. V zhode s názorom ústavného súdu (bod 12.2.) pri ústavne konformnom výklade dobromyseľnosti držby treba skúmať, či držiteľ mohol byť objektívne presvedčený o tom, že držanú vec poctivým spôsobom nadobudol. Nemôže byť teda rozhodujúce, že pritom nespĺnil zákonné podmienky. Za poctivý spôsob nadobudnutia veci treba považovať také nadobudnutie, ktoré je v súlade s dobrými mravmi. Spravidla je preto rozhodujúce, že držiteľ za držanú vec zaplatil dohodnutú sumu, prípadne poskytol iné dohodnuté plnenie, alebo preukázateľne išlo o dar ako bezodplatné plnenie.

14. Pokiaľ potom v okolnostiach posudzovanej veci odvolací súd skutkovo ustálil (§ 442 CSP), že právni predchodcovia žalobcov nadobudli nehnuteľnosti v dobrej viere ako kúpu, uhradili za ne sumu 12 000 Kčs, držba bola nerušená a trvala viac ako 10 rokov a na uvedenom skutkovom základe vyslovil, že ich držba bola oprávnená a dobromyseľná, vo viere, že im nehnuteľnosti patria, vyslovený právny záver nemožno považovať za právne nekonformný. Z týchto dôvodov vec prejednávajúci senát zotrváva na závere, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu dovolacích výhrad spočíva na správnom právnom posúdení veci a podané dovolanie je potrebné zamietnuť.

15. Obiter dictum si senát 7C uvedomuje, že rozdielna rozhodovacia prax súdu o „totožných“, resp. obdobných veciach, či opakovaná zmena judikatúry nie sú žiaduce, nakoľko odporujú princípom právnej istoty a predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktoré patria k imanentným znakom právneho štátu. Uvedené platí o to viac, ak dochádza k viacnásobnej zmene judikatúry (pozri vyššie staršia, novšia

a súčasná prax súdov, pozn.). Východiskom z tejto situácie by preto mohla/mala byť zákonodarná zmena právnej úpravy, ktorá ustanoví, v ktorých prípadoch, resp. či vôbec je potrebný právny titul pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. V Českej republike tak urobili (§ 1090 ods. 1 zákona č. 89/2012 Sb. Občiansky zákoník)

16. Trojčlenný senát 7C najvyššieho súdu, viazaný právnym názorom ústavného súdu, podľa ktorého mala byť vec predložená veľkému senátu, postupuje týmto vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu občianskoprávného kolégia najvyššieho súdu (§ 48 ods. 1 CSP).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.